

գրառում, որ մեր գրողը ոչ այլ ինչ է, եթէ
ոչ գրականական, չէ աւելաւոր... Մեր
գրականական կամաւորները, նմանապէս մի-
ջոյնը չը ստատելով ընկերացողից և հմուտ
անգիտ լինելով կենաց ճշնոյթ կարեւորը,
նախընտրում են նորան իրանց միայն այն առ-
կա ժամերը, որոնք մնում են կերակրող
ծառայութիւններէն և այլ պարտականու-
թիւններէն Յայտնի բան է, որ այս ծառայու-
թիւնները և պարտականուրքը գրողի ու
մեր պիտի կապեն ու պահեն նորան հետի
այն անգից, որանց նորա գրիչը նոյն իսկ այդ
ժամանակուս ամենահարկաւոր է և նաեւ զո-
ւել մի առ մի այն ծախողականները,
որոնց մէջ գտնուում է հայ գրողը, մեր
նպատակը չէ. մենք ուզում ենք ասել մի-
այն, որ այն սակաւ արժէք նամակները, որոնք
թարգմանվելով օտար լրագիրներում քիչ
թէ շատ ծանօթացնում են մեզ ինչպէս
բնական չէ հայոց խնդրի պարագայանդ
անելու համար, մանաւանդ երբ, ինչպէս
մեր տեսներ, ումանք յօնքը շինելու անց
աչքն էլ են հանում...

Արեւի ինչ պիտի անի այն հայ հաս-
տիսութիւնը, որի սրտի համար իմանք է
հայոց խնդիրը.—այդ մենք ցոյց տուցինք
մեր անցեալ նամակում

Գառ. Կապուբան

ՆԱԽԱԿԱՆ ԱՅԻՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Փետրվարի 18

Ինչպէս թիֆլիսում քաղաքային գումարի գան-
ւորների նախը գրադրեցին է թիֆլիսի ամրոցի
նախարարութեանը, մեր Ախալքալաքում ևս ամ-
րոցի նախարարութիւնը գրադրեցին է անցեալ
ամիսի 20-ին Կապուբանի նախնիներով

Հաստատական ասածը ասում է Վալդիկին
ու Լուկին գրողներն: Անցեալ ամիս քաղաքային
ամրոցի բաւականին զարկ տալու: Այլ և ձախ
մեծ գումարներ էլ դուրս գալիս արկից:—I. Այն
է 720 ռուբլի քաղաքի զանաւորներին (մինչև
1880 թիւ քաղաքային արկը գնաւորում էր 100
ր. իսկ մնացեալը Գառուական վարչութիւնը):

II. Գաղաքային այգին շինելու համար մին-
չ 2000 ռուբլի:

III. Գաղաքային բուր գողցանքը մաքրելու
համար 403 ռուբլի:

IV. 700 ռուբլի քաղաքի մի քանի գլխաւոր
գողցանքը խնդրել շինելու համար:

Բացի այս մի քանի գումարները, որոնք հա-
տարական մեծով որոշել էր քաղաքը արկից
զուրկ նանելու, քաղաքի զանաւորացի Ե. Յ.
Ղազարեանցը ասանց հատարական խոր-
հիշ է նամակաւորութեան 500 ռուբլի արկից
մեծում է, ինչպէս յայտնուցեալ, իր նախնիներ
նկատ տարաւոր նորոնոր զանաւորներին յան-
ձնելու միջոցներ: Այս 500 ռուբլուց 200-ը մի
տնի պատճառաւ մնալ է, իսկ մնացեալ 300-ը
անշաղա մասեր է արել. բացի այս քաղաքի
մաքրութեան 403 ռուբլին որոնց է միտել, ինչ է
եղել, ոչինչ յայտնի չէ, իսկ քաղաքը ոչ մի ան-
գամ մաքրեւած չէ եղել:

Ինչպէս 700 ռուբլուց շինված է մաս քան
ամեն տարածութեանը անց միայն գառուական
որ դրան ասանց, դա էլ ոչ թէ խնդու է նման,
այլ միայն նա է ասանց շարժ. պ. Ղազարեանի
անկող դա միայն 50 ռուբլիով կարելի էր շինել,
բայց գառուականի նրանով մնալով է 480
ռուբլի և ուն է մնալով այս փողը, սա էլ
գողցանք է:

Գ. պ. Կառուակները երբ մի առ մի քրքրում
էին նախնիներ, նախնիներ զանաւորացի Ե. Ղա-
զարեանը զարուարած ասում է.—Պարտններ,
թէ էր անում, միթէ կարելի է նախի մանրա-
ման նախել, դուք նախելք միայն գումարներին
և տարազները:

Հաստատականից մի քանիս, նրա բարեկամնե-
րը, անանկով շատ զեղծումներ և անհարկ ծախ-
սեր պ. Ղազարեանի կողմից, սկսում են պաշա-
տանք նրան, ինչպէս արել են թիֆլիսի գառ-
ւայի ծախսարները: Բայց մի երկուսը պահան-
ջում են մանրամասն հայել: Մենք մեծայայ

ենք այս վերջիններս մեծանշանական վրա, որ
որոնք կը պաշտպանեն հատարական շահե-
րը և թող չեն տալ անանց քաղաքի փողերը
փախելու մի քանի շահակներին:

Հարկը տարված ժամանակ կը գրենք ման-
րամասն այս նախնիների վրա:

Տեղացի

ՆԱԽԱԿԱՆ ԱՅԻՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Փետրվարի 17-ին

Հաստատական Բազուի մէջ յարուցվել է հայ
Փառացիների ասուական մէկ արժեքի մեծակերպու-
թիւն ասել, որ յանկարծակի և ասանց յայտնի
պատճառների շնորհիվ մեծ փաստներին: Այդ
հարցին համարութեամբ շատ անգամ վերաբեր-
վել է (Մշակը)—իւր ընտիր յոգաւածներով, բայց
միտ լովել է պատասխան թէ այդպիսի ներքին
կապակցութիւններ կազմել անկար է. մի և
նայն կրկնում էր և Յարիցի մէջ: Բայց այս
անգամ, ընդհանրապէս, այդ նպատակով ժողով-
ված Փառացիների փառաւանները Յարիցի
մէջ ասանցին իսկ նրանում համաձայնեցան և
հաստատ նիւսններին վրա կազմելու համա-
ձայնութեան թուղթ և աստարգրելով անմիջա-
պէս գործը արեցին և շատ անգամ վերջ տը-
ղին: Այդ գործին որդեւ պարագլուխ և որդեւ
աստիճարող էր պ. Գրուբիշիլը, որին մեր չը-
նորակաւորութիւնը հրապարակաւ յայտնելու
պատիւն ունենք: Այս մէկ օրինակ, որից թող
յոգուցինք որդեւ քաղեն և իրանց մէջ նը-
մանապէս կազմեն մէկ այդպիսի կապակցութիւն
և ի դուր փաստներ չը կրեն, որոնցից շատ դի-
րին կերպով կարող են գեր մնալ, մանաւանդ
որ այդ ընկերութիւնը, որպէս մէկ անձն, կարող
է պայմանաւորվել շոգեւանների ընկերութիւննե-
րի հետ:

Այդ ընկերութիւնը իր վերջին նիստում ամ-
սիս 16-ին իր գործերը փակելուց անկողնած
401 ռուբլի գումար որոշեց բաժանելու երեք բա-
րեկորական նպատակի. 133 ռուբլի ասուաց,
133 ռուբլի հրկից և 135 ռուբլի հայոց: Հայրը
վնասելին 100 ռուբլի ուղարկել խմբագրատուն
պ. Կապուբանցի յայտնած համակրելի ասա-
ղարկութեանը անկողնելու,—Կ. Պոլսի և Լոնդո-
նի մէջ թղթակիցներ ունենալու համար, իսկ 35
ռուբլին մնում է պ. Կրամարիկեանցի մաս, առ
այժմ դեռ չարժանակող տարապրութեան մէջ:
Այդ ընկերութեան անդամակցողներից երկուսը
իրանց մաս մնացած և ընկերութեանը հասա-
նելիք գումարներ ցանկացան իրանց կամեցողու-
թեամբ նուիրել: Ընկերութիւնը ընդունեց նոցա
աստիճարկութիւնը և անա պ. Տէր-Միքայէլեանց
22 ր. 50 կ. և պ. Բաւեմբեանց 47 ր. 50 կ.
նախընտրում են վանի սովորաց:

Խմբագրատեւ, այն նամակիւ ծոցում ուղար-
կում եւ մի հաս ընկեր փոխադրական ամ-
տակ, որով պէտք է ասանց 170 ռուբլի և
խնդրեւ գործ գնել ըստ պատկանելոյն և սոյն
նամակը բարեկամեք արկելու: Այս նամակիւ
թերթի մէջ:

Ա. Չարմախանց

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գ. Պաշտոն խնդրում է մեկ յայտնել որ այսօր,
չարաքի օր, փետրվարի 28-ին, երկուշաբթի ժամը
8-ին թիֆլիսի Արտակում նա կարգու է
ուսուցիչներ լեզուով մի գառախաւորութիւն Ախալ-
Տէկի և Տուրքիստանի մասին: Արդիւնքի մի մասը
բարեկործան է:

Մեկ խնդրում են յայտնել որ պ. Աղաթի Մե-
լիք-Ալիբեկեանը նորերում բաց է արել Հաւա-
րարում մի ընկերացարան:

Մեկ հարցում են, որ Հաւարարի իոշիւմը
անուանված ընդարձակ զերեկանաւորներ աննոց
դրութեան մէջ է: Նրա քանդված պարբերականի
միջից մնում են ամեն անասի կենդանիներ,
նայնպէս և ամեն անասի զգալի ու աստղակներ,
որոնք յանգում, կտրում են մանրամասնների
քարերը և փանդակները: Դադարողը մի ասան-
քին հանութեամբ յիշում է այդ զերեկանաւորան
բարեկարգ փրկելու հանգուցեալ ներսի ժամա-
նակ: Այժմ այդ զերեկանաւորանքն ոչ հետ-
փորում է ասանց Բազու-Թիֆլիսեան երկու-
թուղու համար գիծը, և եթէ փորված նոցը անգի

պարիտոք չուրէք, գրանից կը գոյանայ զարկեալ
թուարի նման մի բառական անուր նոց
պարիտոք, որ առ ժամանակ կարող է փոխա-
րկել քարէ պարիտոք: Մեծերը ներքին ժամանակ
անդադար ժողովում են փողերը զերեկանաւորան
գրան մասերի առջև, իրր թէ պարիտոք չինելու
համար, բայց այդ պարիտոք երբեք չէ չինվում:
Կարծում ենք աստիճարարանի և կոնսերտու-
րիայի ուշադրութիւնը այդ բոլոր անկարգու-
թիւնների վրա: Յաւաք է որ մեր հոգեւր փոր-
չութիւնը այդ աստիճան աննոց է և իր ուղղակի
պարտաւորութիւնները անկարգ է համարում կա-
տարելու: Մենք, աշխարհականներս, անդադար
պէտք է յիշեցնենք մեր հոգեւորականներին
նրանց պարտաւորութիւնները:

Շնորհակալութեամբ ասանց պ. Բազաու-
րովից նրա ուսուցիչն քրտիւրը «Межевание въ
связи съ возмездными вопросамъ» վերնագրով:
Պարտեւ Բազաուրով եղել է ասանց «Тифл. Об-
щество» լրագրի խմբագիր: Բրտիւրը հրատարակ-
ված է թիֆլիսում, Գ. Մարտիրոսեանի ապարա-
նում, ներկայ 1881 թիւն: Գրքոյի գինը 50 կո-
պէկ է:

Այս օրերս հրատարակեցաւ ԹԻՖԼԻՍԻՄ
մի նոր վրացերէն ամսագրի ասանցին համարը:
Ամսագրի վերնագիրն է (Կռիլ) որ վրացերէն
լեզուով նամակում է (Յուր):

Վրաց (Կրակա) լրագիրը հարգում է որ
իշխան իման Մուխրանիկի նուիրեց 500 ռուբլ
յոգուս գրադրութեան տարածման վրաց ընկե-
րութեան և 500 ռուբլ յոգուս արեւական զրա-
րոցի իսկ նրա որդին, իշխան Կոնստանտին
Մուխրանիկի նուիրեց 1000 ռուբլ յոգուս վեր-
ջիւմ ընկերութեան:

«Голосъ» լրագիրը լսել է որ շատով հրատա-
րակելու է Բաւեմբայն հրաման, որով կովկա-
սեան ուսումնարանական չընկեր գաղութներին
կը յատկացվեն նոյն արտանութիւնները, որոնք
արված են նայնանման գաղութներին եւրոպական
Ուսումնարանում ընդհանուր գինւորարարութեան
պարտաւորութիւնները կատարելու վերաբերու-
թեամբ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՆԳԼԻԱ

Լրագիրների մէջ կարգում ենք հետեւեալ
անգլիսի իմանները: Տրամադպի մէջ պատե-
րազմադ անգլիսիան զորքերը նորից յաղթ-
վեցան բոքերներից: Զորքերից շատ բնոր
ազատվեցան և նոյն իսկ հրամանատար գե-
ներալ Կոլլէջ ապանվեցաւ այդ կուի ժամա-
նակ: Այժմ անկեր և զարկել, որ շուփա-
կանց զգուար է ճնշել Տրամադպի բոք-
ների ապստամբութիւնը և այդ զգուա-
րութիւնները յաղթելու համար անգլիսիան
կառավարութեանը միայն մի ճանապարհ է
մնացել՝ ճանաչել Տրամադպի անկախու-
թիւնը: Այս գեպում ազգային ինքնասի-
րութիւնը պէտք է մի կողմ թողնել, որով
հետեւ այժմ շատ զգուար է նրան բաա-
կանութիւն տալ և մի և նոյն ժամանակ
այդ գործը պատերազմական մեծ ծախսերի
հետ և կապված: Պահպանողական կուսակ-
ցութիւնը անկախած օրուս կը քաղի այդ
գեպից և կը մեղադրի կառավարու-
թեանը, որ նա բրիտանական զահի արժա-
նաւորութիւնը չէ պաշտպանում հարուա-
լին Ալբրիտայի մէջ: Պահպանողականները
հազիւ թէ ուշադրութիւն դարձնեն այն
հանգամանքի վրա, որ այժմեան զգուա-
հանգամանքի պատճառը լորդ Ռեկոմպիլիզի
քաղաքականութիւնն է:
Իսկպէս պաշտոն կարող է լուցնել
ընդգիծողական կուսակցութեանը: Եթէ
նա Տրամադպի հարցը յանձնէ համայնքե-
րի ժողովի քննութեանը և յայտնէ, որ ին-
քը այդ գործի մէջ կը կատարի միայն մ-
ղովի հրահանգները և կարգադրութիւն:

ները, նա այլ ևս պաշտպանատու չի լի-
նի: Համայնքների ժողովը երեւի կը հասկա-
նայ, որ այժմեան հանգամանքները անհրա-
ժեշտ են զարմում Տրամադպի անկախու-
թիւնը և գրա պատախանատուութիւնը իր
վրա կաննի: Բացի այդ ժողովը կը քննէ
Ռեկոմպիլիզի քաղաքականութիւնը անգլիսի-
ան զաղթականութիւնների վերաբերու-
թեամբ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Փարիզից լրագիրներին գրում են, որ փետր-
վարի 27-ին, Լուի Բլանի նախագահութեամբ,
կայացաւ հանգիստաւ կերպով գրականական և
երաժշտական երեկոյ ի պատիւ Վիկտոր Հի-
զի:

—Լրագիրներին գրում են Եւսեպիւր: Ասում
են և շատերը ասում են, որ Բուսինյան թա-
ղաւորութեան կը վերափոխվի: Այս բանի հա-
մար նշանակված է մայիսի 22-ը, իշխանութեան
անկախութեան հրատարակելու տարեգարկը:
Պաշտոնական «Romanul» լրագիրը ապա-
ցանում է, որ գործն եւրոպական պե-
տութիւնները չեն ընդգիծողքի, այն ինչ երկիրը
թաղաւորութեան անուր անփականացնելով, մեծ
նշանակութիւն կը տաւայ իր միջադպրոցի դի-
քը բարձրացնելու համար:

—Բ. Դուրը Կ. Պոլսում անկեց հալածել հայե-
րին: Նրանց արգելված է հայոց պատմութիւնը և
աշխարհագրութիւնը ուսումնասիրել: Այդ ասար-
կանների վերաբերութեամբ խոսող բոլոր ներկա-
կութիւնները արգելվում են: Առօրեականութիւ-
նը պատրաստելու վրա ևս արգելք դրեց,
որոնց արկիւրի վրա նկարված են հայոց
ինչ թագաւորներից մէկը և Հայաստանի օգին,
որը արտասուքներ է թափում անբանե-
րի վրա: Բացի դրանից հայերին արգե-
լում են իրանց եկեղեցիներին զանգակներն ա-
ծել, ի բաց ասնելով միայն, երբ հարկաւոր է
հրկնի մասին նշան տալ: Արգելվում է նայնպէս
յոգուս բարեկործանական նիւսնարկութիւնների վի-
նակախոյր կազմել ասանց Բ. Դուրից նախա-
պէս թայտութիւն տաւալու: Վերջապէս, չը
հայելով լրագիրների ներքուսններին, լուրեր են
տարածված սրբազան Ներսէս պատրիարքի
չուսով աջտարելու մասին: Մի խոսքով,
այժմ թիւրքերը կամ Բ. Դուրը նայնքան
գրգռված են հայերի դէմ, որոնք յայնքի
դէմ կարողութիւն չունենալով հալածել
յայնքին, Բ. Դուրը հալածում է հայերին,
որովհետեւ նրանք ոչ մի զեպանութեան հախ-
նաւորութիւնը չեն փայլում: Այս պատճառով
անկարող է խոսել այն բանի մասին, վերջաց-
նում է «Наше Дело» լրագրի թղթակիցը, որ
հայերը պատերազմ են ցանկանում:

ՄԵՏԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԹԻՖԼԻՍԻՄ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵՆՆԵՐ

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 26 փետրվարի Կ. Պոլ-
սից հաղորդում են, որ զեպանները միա-
ձայն ընդունեցին Գոշենի և Հաջիկիզի
կարծիքը, որով նրանք պէտք է բաւականա-
նան թիւրքիայի աստիճարկութիւնների ըն-
դունելով, ասանց այդ աստիճարկութիւն-
ները քննադատութեանը ենթարկելու և
իրանց կողմից պէտք է հասցնեն այդ ասա-
ղարկութիւնները իրանց կառավարութիւն-
ներին:

Կ. ՊՈԼԻՍ, 25 փետրվարի Բ. Դուրը
հրամայել է զորքերի կրկնակի կորցումով
չըջափակել այն զաւառները, որոնք յայտն-
վել է ժամատարը և այլն: Ժամատարով
փարսկիւմ բոլոր քաղաքները և գիւղերը:

ԴՈՒՐԻՆ, 25 փետրվարի: Արդէն կայա-
նաւորված են 18 մարդիկ կապանաւորված-
ներից միւր, Բոյասն, կալուածական լիւդայի
գլխաւոր կազմակերպող է համարվում:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 25 փետրվարի: Քա-
թայիսի կալուածական բանի գրաւակոն
թերթիկի կուրքը 90 ր. 25 կ. է:

Խմբագիր—հրատարակող ԳԻՒԳՈՐ ԱՐՏԱՔԻՆ